

Esihistorian mysteriesineet

Arvaisitko, mihin näitä kummallisia esineitä on käytetty? Kuinka monta tunnistat?

**Kansallismuseo on teille
valikoinut kokoelmistaan
yhdeksän kummallisinta
esihistoriallista esinettä.**

Tehtävänanto

- Ottakaa kynä ja paperi esille.
- Koittakaa tunnistaa seuraavat mysteriesineet parin kanssa.
  - Mikä esine on kyseessä?
  - Mihin sitä on mahdollisesti käytetty?
- Kirjoittakaa vastauksenne ylös.

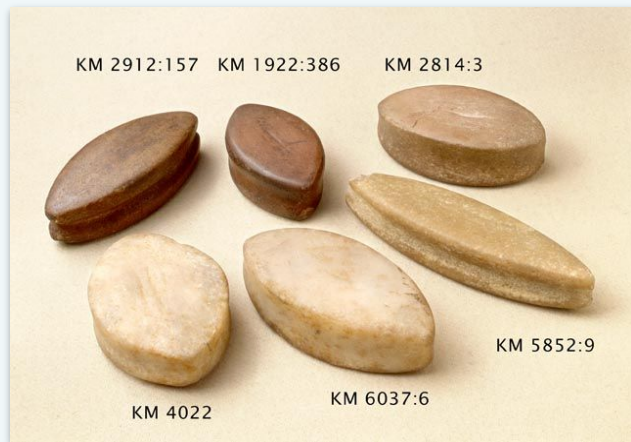
Onnea koitokseen!

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

Esine 1

Esineen koko:
korkeus 60mm
leveys 80mm

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

Esine 2

Esineiden koko
pituus n. 95mm
leveys 39-53mm
paksuus noin 27mm

Esine 3

Esineen koko

korkeus noin 142mm
halkaisija max. 220mm

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

Esine 4

Esineen koko
pituus 97mm

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

Esine 5

Esineen koko
pituus 59mm
leveys 16mm
paksuus 8mm
paino 7g

Esine 6

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivuille](#)

Esine 7

Esineen koko

pituus 37mm

leveys 16mm

paksuus 10mm

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivuille](#)

Esine 8

Esineen koko

pituus 46mm

leveys noin 32-36mm

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0. Finna.fi: [Linkki esineen sivuille](#)

Esine 9

Vasemman yläkulman
esineen koko
leveys noin 25cm

Vastaukset

1. Savi-idoli -hirvi

- Neoliittinen kausi (kivikausi).
- Savi-idoleiksi kutsutaan kivikautisia savesta muotoiltuja hahmoja, joilla on usein ihmisen pää ja toukkamainen käyrä vartalo.
- Myös muutamia savesta tehtyjä eläinhahmoja on löydetty, kuten tämä hirvi.
- Esine on 60 mm korkea ja 80 mm leveä.
- Hahmojen merkitystä kivikauden ihmisille ei tiedetä.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto,
Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

2. Soikea tuluskivi 1/2

- Tuluskivellä isketään kipinä tulen sytyttämiseksi.
- Soikeita tuluskiviä uskotaan käytetyn tulen sytyttämiseen erityisesti rituaaleissa, joilla pyrittiin takaamaan hyvä sato ja hedelmällisyys.
- Kuvan vanhemman rautakauden tuluskivi KM2814:3 (inventaarionumero) on löydetty Lapualta. Pituus 96,50 mm, leveys 39 mm, paksuus 29 mm.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

2. Soikea tuluskivi 2/2

- Kuvan rautakautinen tuluskivi KM1996:55 (inventaarionumero) on löydetty Kangasalalta. Pituus 94 mm, leveys 53mm ja paksuus 26 mm.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto,
Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

3. Pronssikattila

- Pohjanmaalla sijaitsevasta Leväluhdan vesikalmistosta eli hautausmaana käytetystä lammesta löytyi kallisarvoinen pronssinen kattila. Samanlaisia pronssisia kattiloita tunnetaan alueelta vain 3 kappaletta.
- Esineen korkeus noin 142mm ja halkaisija suurimmillaan 220mm.
- Kattilan käytöstä ei ole tarkempaa tietoa.
- Kattila on peräisin Rooman valtakunnan alueelta.
- Kattila on valmistettu merovingiajalla, noin 550-800.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

4. Rauta-avain

- Tämä rauta-avain on valmistettu viikinkiajalla, noin 800-1050.
- Avaimen pituus on 97 mm.
- Viikinkiajalla arvoesineitä alettiin säilyttää lukon takana, joiden avaamiseen tarvittiin avain.
- Lukkojen avaimia löytyy toisinaan.
- Tämä rauta-avain on löydetty Mainiemen kartanon puutarhassa olleesta lystihuoneesta 1905.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekeräily.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

5. Korvalusikka 1/2

- Tämä korvalusikka on valmistettu viikinkiajalla, noin 800-1050. Se on 59 mm pitkä, 16 mm leveä ja painaa 7 grammaa.
- Korvalusikkaa käytettiin korvien puhdistamiseen rautakaudella.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

5. Korvalusikka 2/2

- Korvavaikkua on ainakin myöhempinä aikoina käytetty kansanlääkinnässä haavanhoidossa mahdollisten antiseptisten ominaisuuksiensa vuoksi.
- **Vinkki:** Finna.fi:stä löytyy lisää aineistoja korvalusikoista eri aikakausilta.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

6. Lukkoja ja avaimia 1/2

- Viikinkiajalla arvoesineitä alettiin säilyttää lukon takana. Kuvassa useita rautakautisia lukkoja ja avaimia.
- Kuvan oikeassa reunassa rautainen riippulukko KM6388:26 (inventaarionumero). Riippulukon kannessa ja kyljessä on silmukat, joissa on luultavasti alkujaan ollut ketju.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto, Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

6. Lukkoja ja avaimia 2/2

- Riippulukon putkiosa on 30mm korkea.
- Riippulukko on viikinkiajalta, noin 800-1050. Se on löytynyt Hämeenlinnasta.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto,
Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivulle](#)

7. Purupihka

- Purupihkaa pureskeltiin purukumin tapaan hampaiden puhdistamiseksi jo kivikaudella.
- Tämä purupihka on koivunpihkaa.
- Kovettuneisiin purupihkan kappaleisiin on tallentunut kivikautisten ihmisten hampaanjälkiä.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto,
Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivuille](#)

8. Korutalтта

- Neoliittinen kausi (kivikausi).
- Kivestä tehty kourutalтта on lähes puoli metriä pitkä ja 32-36mm leveä.
- Se on tehty viherliuskeesta, joka on peräisin satojen kilometrien päästä löytöpaikasta.
- Kourutalтта on löydetty Kiuruvedeltä.
- Taltassa ei ole mitään käytön jälkiä, ja se on ilmeisesti uhrattu kivikaudella koskeen.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto,
Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivuille](#)

9. Pronssiset silmälasisoljet 1/2

- Arkeologit nimittävät näitä pronssikautisia solkia silmälasisoljiksi, koska ne muistuttavat muodoltaan silmälaseja.
- Soljet saattoivat olla sangen suuria, jopa noin 20cm leveitä. Ne on tehty aikansa uutuusmateriaalista, arvokkaasta pronssista.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto,
Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivuille](#)

9. Pronssiset silmälasisoljet 2/2

- Solkia on käytetty vaatteiden kiinnittämiseen. Näillä on todennäköisesti kiinnitetty viitta.
- Kuvan silmälasisoljet ovat ajalta noin 1800-500 eaa.

Kuvaaja tuntematon, Museovirasto,
Arkeologian esinekokoelma.
Kuvan käyttöoikeus CC BY 4.0.
Finna.fi: [Linkki esineen sivuille](#)

Kuinka monta arvasit oikein?

Kaikki nämä ja monet muut kummalliset esineet ovat nähtävissä myös Kansallismuseon Esihistorian näyttelyssä.

Kaikki esineet löydät Finna Luokkahuoneesta, [linkki Luokkahuoneeseen](#).